

บทที่ 3

นโยบายของอัฟริกาทางด้านอาหาร

1. ความสำคัญทางอาหารของทวีปอัฟริกา

ในสายตาของการทหาร ทวีปอัฟริกามีความสำคัญทางด้านยุทธศาสตร์ ในเวลาที่เกิดสงคราม สงครามโลกครั้งที่ 2 ที่ผ่านมาได้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของอัฟริกาทางด้านยุทธศาสตร์ไม่น้อยทีเดียว กล่าวคือ ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 นั้น ทวีปอัฟริกามีประโยชน์ต่อฝ่ายสัมพันธมิตรในด้านที่ตั้ง กองทัพ ด้านวัตถุดิบ ด้านกำลังคน และในด้านทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางลำเลียง อาวุธและวัตถุที่ใช้ในการทำสงคราม ดินแดนในอัฟริกาที่นับว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการสู้รบในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 มากที่สุดได้แก่ อัฟริกาตอนเหนือ โดยบริเวณตอนกลางและทางใต้จนถึงแหลมกู๊ดโฮปในอัฟริกา ทำหน้าที่เส้นทางลำเลียงอาวุธ และสัมภาระทางทหารไปให้แก่ทหารที่ทำการสู้รบทางตอนเหนือของอัฟริกา นับได้ว่าอัฟริกาตอนเหนือมีความสำคัญทางด้านยุทธศาสตร์มากในสงครามโลกครั้งที่ 2 ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของนายพล ชาล เบอร์กิน (Charles Bergin) ในปี ค.ศ. 1958 ว่า ถ้าหากฝ่ายตะวันตกสูญเสียอัฟริกาตอนเหนือซึ่งมีเขตแดนติดต่อกับทะเลเมดิเตอร์เรเนียนแล้ว ก็เท่ากับว่าเป็นการเปิดหนทางให้ฝ่ายคอมมิวนิสต์แผ่อิทธิพลเข้ามาในอัฟริกาทั้งทวีป¹ นอกจากนี้ นายพล de Montsabert ได้เคยกล่าวไว้ในปี ค.ศ. 1953 ว่ายุโรปจะอยู่ไม่ได้ถ้าไม่ได้ใช้ อัฟริกาตอนเหนือเป็นฐานปฏิบัติการในสงครามโลกครั้งที่ 3² ในปัจจุบันเป็นเรื่องยากที่จะพูดในขณะนี้ว่าทวีปอัฟริกามีความสำคัญมากเพียงใดในสงครามที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต เพราะจะไม่มีใครทราบถึงความสำคัญทางอาหารของอัฟริกาอย่างแท้จริงจนกว่าสงครามโลกครั้งที่ 3 จะอุบัติขึ้น

1 U. S. Congress, House Committee on Foreign Affairs, Mutual Security Act of 1958, Hearings... on H R 12181 February 18-March 13, 1958, Parts I-VIII; Vol, I, Washington, 1958, p. 583.

2 General de Montsabert, "North Africa in Atlantic Strategy," *Foreign Affairs*, April, 1953, pp. 419-425.

2. นโยบายด้านกำลังทหารของแอฟริกา

ถึงแม้ว่าแอฟริกาเป็นทวีปที่กว้างใหญ่ไพศาล มีประเทศเอกราชเป็นจำนวนถึง 50 ประเทศ แต่ก็มีกำลังทหารน้อยกว่าทวีปอื่น ๆ กำลังกองทัพของประเทศในแอฟริกาส่วนใหญ่แล้วมีขนาดเล็ก ทั้ง ๆ ที่ประเทศนั้นมีพลเมืองหลายล้านคนดังตัวอย่างประเทศในแอฟริกาตะวันออก 3 ประเทศมีกองกำลังทหารราบที่มีอาวุธแต่เพียงเล็กน้อย³ ดังที่แสดงไว้ในตารางที่ 1 และมีเพียงไม่กี่ประเทศที่มีกองทหารเพื่อใช้ในการทำสงคราม⁴

ตารางที่ 1

กำลังทหารของประเทศในแอฟริกาตะวันออก
ระหว่างปี ค.ศ. 1968—1970

	ยูกันดา (Uganda)	ทันซานียา (Tanzania)	คีนียา (Kenya)
ประชากร	9,675,000	13,000,000	11,075,000
จำนวนทหารทั้งหมด	6,700	7,000	5,400
ค่าใช้จ่ายทางทหาร ประจำปี ค.ศ. 1968 งบประมาณของชาติ	\$ 20,030,000	\$ 10,900,000	\$ 17,900,000
ประจำปี ค.ศ. 1968—1969	\$ 183,050,000	\$ 255,000,000	\$ 248,000,000

ที่มา: ตัวเลขทั้งหมดได้มาจาก Richard Booth, "The Armed Forces of African States, 1970," *Adelphi Papers*, No. 68 (May 1970); The Institute for Strategic Studies, London, pp. 19—19.

สาเหตุที่แอฟริกามีกำลังทหารน้อยมีอยู่หลายประการคือ

3 Henry Bienen, "Military and Society in East Africa: Thinking Again About Praetorianism," *Comparative Politics*, Vol. 6, No.4, July, 1974, p. 490.

4 I. William Zartman, *International Relations in the New Africa* (Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall, Inc., 1966), p. 91.

ประการแรก

ประเทศทั้งหลายในแอฟริกาส่วนใหญ่แล้วถือนโยบายไม่ร่วมมือทางด้านทหารกับฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ทำสงครามเย็น โดยเฉพาะกับสหรัฐอเมริกา โซเวียต และจีนแดง จึงทำให้ไม่เกิดความจำเป็นที่จะต้องมีกำลังทหารมากเพื่อป้องกันกรรุกรานจากฝ่ายตรงกันข้าม กำลังทหารที่ประเทศทั้งหลายในแอฟริกาเมื่ออยู่นั้น มีจำนวนไม่มากส่วนมากมีไว้เพื่อทำหน้าที่รักษาความมั่นคง และความปลอดภัยในประเทศซึ่งคล้ายคลึงกับหน้าที่ของตำรวจ⁵ และมักมีบทบาทในหน้าที่นี้ ในกรณีที่กำลังตำรวจไม่สามารถจะจัดการได้ ตัวอย่างเช่น กองทัพของรัฐบาลมอโรคโคได้ปราบปรามพวก Riffs ที่ก่อความวุ่นวายภายในประเทศ ระหว่างปี ค.ศ. 1958—1959 และพวกคนว่างงานที่ก่อความวุ่นวายในปี ค.ศ. 1965 และรัฐบาลแห่งประเทศมาลี และประเทศไนเจอร์ ได้ใช้กองทัพของตนทำหน้าที่ปราบปรามพวก Tuareg ระหว่างปี ค.ศ. 1963—1964 เป็นต้น นอกจากหน้าที่ในการรักษาความสงบภายในแล้ว ทหารในแอฟริกายังทำหน้าที่ช่วยงานในด้านเกษตรกรรมของพวกชาวไร่ตามท้องถื่นอีกด้วย ดังปรากฏพบเห็นบ่อย ๆ ในแถบบริเวณแอฟริกาตะวันตก⁶ เช่นช่วยเหลือในการหว่านและเก็บเกี่ยวพืชผล ตลอดจนทำหน้าที่แจกจ่ายนมให้แก่ชาวบ้าน ซึ่งไม่ใช่หน้าที่ทางด้านทหารแต่อย่างใด

ประการที่สอง

การต่อสู้ระหว่างประเทศในแอฟริกาไม่ค่อยจะมีความรุนแรง และเกิดขึ้นไม่บ่อยครั้งนักทั้งนี้เนื่องจากดินแดนที่ติดต่อกัน ทุกกันดารไม่สะดวกในการรุกราน รวมทั้งผู้นำทั้งหลายส่วนมากในแอฟริกายึดมั่นที่จะรักษาไว้ซึ่งความเป็นเอกภาพและความสามัคคีในแอฟริกา โดยพยายามหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่จะนำไปสู่สงครามระหว่างประเทศ⁷ จึงมีผลทำให้ประเทศทั้งหลายส่วนมากในแอฟริกาไม่ค่อยสนใจที่จะเพิ่มกำลังทหารเพื่อปกป้องประเทศของตนมากเท่าใดนัก ด้วยเหตุดังกล่าววงงบประมาณทางทหารของประเทศในแอฟริกา จึงน้อยกว่าวงงบประมาณ

5 สำหรับบทบาทของตำรวจในแอฟริกา ดู Christian Potholm "The Multiple Roles of the Police as Seen in the African Context," *Journal of Developing Areas*, III (January 1969) pp. 139—158.

6 Zartman, *op. cit.*, p. 92.

7 Douou Thiam, *The Foreign Policy of African States* (New York: Praeger, 1905), p. 45.

ที่ใช้จ่ายในด้านอื่น ๆ กล่าวคือมีจำนวนประมาณไม่เกิน 10 เปอร์เซ็นต์ของ GNP (Gross National Product) ดังที่แสดงไว้ในตารางที่ 2

ประการที่สาม

กำลังทหารของประเทศในแอฟริกา มิได้มีมากจนกระทั่งมีการกระจายกำลังไปตามส่วนต่าง ๆ ของประเทศ โดยปกติแล้วกองทหารมักตั้งอยู่ในเมืองหลวง และบริเวณจุดยุทธศาสตร์เท่านั้น⁸

ประการที่สี่

การยึดถือหลักนโยบายไม่เข้าแทรกแซงในกิจการภายในของรัฐอื่น เคารพต่อเอกราชและบูรณภาพของประเทศอื่น ดังที่ประกาศร่วมกันไว้ ณ ที่ประชุมองค์การเอกภาพแอฟริกา (OAU) ได้มีส่วนทำให้ผู้นำทั้งหลายส่วนมากในแอฟริกาไม่กล้ากระทำการใด ๆ อันขัดต่อหลักดังกล่าว ซึ่งมีผลทำให้ผู้นำชาวแอฟริกันหลีกเลี่ยงการกระทำใด ๆ อันอาจนำไปสู่สงคราม⁹ ในกรณีที่มีประเทศใดกระทำการอันไม่เคารพต่อหลักดังกล่าวประเทศนั้นมักจะถูกประณามหาว่าไม่ใช่ชนชาติแอฟริกันที่แท้จริง เช่นการสู้รบระหว่างอัลจีเรีย และมอโรคโคในกรณีพิพาทเรื่องพรมแดนได้รับการตำหนิอย่างกว้างขวางในแอฟริกา การต่อสู้หรือสงครามในแอฟริกาจะถือว่าเป็นเรื่องชอบธรรมก็ต่อเมื่อเป็นสงครามหรือการต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งเอกราช หรือต่อสู้เพื่อจัดตั้งลัทธิอาณานิคมให้หมดไปจากแอฟริกา¹⁰ การต่อสู้ดังกล่าวนี้ ไม่เพียงแต่ได้รับความเห็นอกเห็นใจจากชาวแอฟริกัน และโลกภายนอกเท่านั้น แต่ยังได้รับความช่วยเหลือและสนับสนุนในด้านกำลังเงินอีกด้วย ตัวอย่างเช่นในปี ค.ศ. 1974 WCC (The World Council of Churches) ได้ให้เงินช่วยเหลือแก่ขบวนการปลดแอกในเมืองแองโกลา (MPLA และ FNLA) และในโรดิเซียได้เป็นจำนวนเงิน 46,000 ดอลลาร์ และ 30,000 ดอลลาร์ ตามลำดับ⁽¹¹⁾

8 สำหรับเรื่องราวเกี่ยวกับกำลังทหารในแอฟริกา ดู William Gutleridge, *Armed Forces in New States* (London: Oxford University Press, 1962).

9 Claude S. Phillips, *The Development of Nigerian Foreign Policy* (Evanston, Ill.: Northwestern University Press, 1964), p. 41.

10 ในวันที่ 4 พฤศจิกายน ค.ศ. 1972 ที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งองค์การสหประชาชาติได้ลงมติรับรองว่าการต่อสู้เพื่อล้มล้างลัทธิอาณานิคมเป็นการต่อสู้ที่ถูกต้องตามกฎหมายและชอบธรรม ดู *Current History*, Vol. 94, No. 377, January, 1973, pp. 41-45.

11 *Objective: Justice*, Vol. 6. No. 2, April/May June 1974, p. 46.

ตารางที่ ๘

ค่าใช้จ่ายทางด้านการทหารของบางประเทศในอัฟริกาประจำปี ค.ศ. 1972

ตัวชี้วัดทาง การทหารเทียบ เท่า % ของ GNP	(Gross National Product) รองแต่ละประเทศ						
	น้อยกว่า \$ 100	\$ 100-199	\$ 200-299	\$ 300-499	\$ 500-999	\$ 1,000-1,999	\$ 2,000-2999
มากกว่า 10%			อียิปต์ (Egypt)				
5-10%	ชาด (Chad) ซอมเลีย (Somalia)	ไนจีเรีย (Nigeria) ซูดาน (Sudan)	กินี-คิวกูเออร์ (Equatorial Guinea)	แซมเบีย (Zambia)			
2-4.9%	เอธิโอเปีย (Ethiopia) มาลี (Mali) รวันดา (Rwanda)	จักรวรรดิอัฟริกากลาง (Central African Empire) กินี (Guinea) มอริตานิอัส (Mauritania) แทนซาเนีย (Tanzania) อูกานดา (Uganda) แซร์ (Zaire)	มอริสโก (Morocco)		อัฟริกาใต้ (South Africa)		ลิเบีย (Libya)
1.19%	บูร์นดี (Burundi) อูเปออร์วอลตา (Upper Volta)	เบนิน (Benin) คีนียา (Kenya) มาลากาซี (Malagasy) ไนเจอร์ (Niger) โตโก (Togo)	คามรูน (Cameroun) ไลบีเรีย (Liberia) เซเนกัล (Senegal)	อัลจีเรีย (Algeria) คองโก (Congo Republic) ไอวอรีโคสต์ (Ivory Coast) ตูนิเซีย (Tunisia)	กาบอง (Gabon) โรดเซีย (Rhodesia)		
น้อยกว่า 1%	ลีสอธ (Lesotho) มาลาวี (Malawi)	แกมเบีย (Gambia) เซียร์ราลีโอน (Sierra Leone)	บอตสวานา (Botswana) สวาซิแลนด์ (Swaziland)	มอริเชียส (Mauritius)		ตรินิแดดและโตเบโก (Trinidad & Tobago)	

ในปี ค.ศ. 1976 มีหลายประเทศมีแนวโน้มในการเพิ่มกำลังทหารรวมทั้งในด้านอาวุธเพิ่มมากขึ้นกว่าแต่ก่อนทั้งนี้เนื่องจากวิกฤตการณ์การสู้รบและความตึงเครียดที่เกิดขึ้นในแอฟริกา ตัวอย่างเช่น การสู้รบที่เกิดขึ้นในดินแดน Spanish Sahara ทางตอนเหนือของทวีปแอฟริกา ได้ทำให้อัลจีเรียและมอร็อกโคต่างฝ่ายต่างเพิ่มกำลังทหาร และการสู้รบในอองโกล่าซึ่งพียงผ่านพ้นไป ได้มีส่วนทำให้ประเทศต่างๆ ที่อยู่ใกล้เคียงรวมทั้งอองโกล่า และ โมแซมบิก ต่างเพิ่มงบประมาณทางด้านทหารมากขึ้นกว่าแต่ก่อน ในระหว่างปี ค.ศ. 1971—1972 ประเทศที่มีกำลังทหารมากที่สุด ได้แก่ อียิปต์ ไนจีเรีย และสาธารณรัฐแอฟริกาใต้ตามลำดับ ดังที่ปรากฏในตามตารางที่ 3 และประเทศที่มีกำลังทหารน้อยมากจนไม่ปรากฏเป็นตัวเลขสถิติอย่างเป็นทางการ ได้แก่ ลีโซโท (Lesotho) หมู่เกาะโคโมโร (Comoro Islands) แกมเบีย (Gambia) หมู่เกาะ มอริเชียส (Mauritius Islands) กินีอิเควเตอร์ (Equatorial Guinea) เซ้าท์ ทอม ปรินซิเป (South Tome Principe) เคปเวอร์ดี (Cape Verdé) และ บอตสวานา (Botswana)

ตารางที่ 3

กำลังทหารในแอฟริกา
ระหว่างปี ค.ศ. 1971—1972

ชื่อประเทศ	จำนวนคน
ไนจีเรีย ¹	275,000
อียิปต์	325,000
เอธิโอเปีย	44,600
แซมเบีย ¹	50,000
ซูดาน ¹	37,000
มอร็อกโค	53,750
อัลจีเรีย ¹	60,000
แทนซาเนีย	11,000
คินี	6,700
กานา ¹	18,600
ยูกันดา ¹	12,600

ชื่อประเทศ	จำนวนคน
โมแซมบิก	70,000
มาลากาซี ¹	4,000
คาเมรูน	4,400
อังกิลา	50,000
อัปเปอร์ วอลต้า ¹	2,500
มาลี ¹	3,600
ตูนิเซีย	24,000
มาลาวี	9000
ไอวอรี โคสต์	3,500
แซมเบีย	5,709
ไนเจอร์ ¹	2,100
กินี	6,100
เซเนกัล	5,900
ชาด	2,700
บูร์กินาฟาโซ ¹	3,000
รวันดา	3,800
ซอมมาเลีย	13,500
เบนิน ¹	2,200
เซียร์รา ลีออน	1,900
ลิเบีย ¹	55,000
โตโก ¹	1,500
จักรวรรดิอัฟริกากลาง ¹	4,400
ไลบีเรีย	4,100
มอริตานิ	1,500
ลิโซโซ	0
คองโก ¹	2,200
มอริเชียส	0
บอตสวานา	0

ชื่อประเทศ	จำนวนคน
กินี บิสเซา	10,000
กาบอง	800
สวาซิแลนด์	300
แกมเบีย	0
กินีอิเควทอร์เรียล	0
หมู่เกาะเคพ เวิร์ด	0
หมู่เกาะเซาท์ ทอม ปรินส์ ชิเป	0
สาธารณรัฐอัฟริกาใต้	109,300
โรดีเซีย	4,600

หมายเหตุ: ¹ หมายถึงประเทศที่ถูกปกครองโดยรัฐบาลทหาร (Military Regime) ระหว่างปี ค.ศ. 1976.

ที่มา: Institute for Strategic Studies, *The Military Balance, 1971-1972 and 1972-1973* London, 1972 and 1973)

นอกจากนี้ทั้งฝ่ายตะวันตกและฝ่ายตะวันออกต่างยังไม่มีความขัดแย้งที่จะชักจูงหรือดึงเอาประเทศทั้งหลายในแอฟริกาเข้ามาอยู่ในค่ายทหารร่วมกับตน เพราะทราบดีว่าเป็นการยากที่จะทำให้สิ่งซึ่งขัดกับนโยบายต่างประเทศในรูป Non-Alignment ของแอฟริกา ทั้งสองฝ่ายต่างเฝ้าดูท่าทีซึ่งกันและกัน โดยต่างฝ่ายต่างพยายามที่จะป้องกันมิให้ฝ่ายตรงกันข้ามเข้าไปมีอิทธิพลหรือมีอำนาจควบคุมทางด้านทหารในแอฟริกา อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบัน ฝ่ายคอมมิวนิสต์ต่างพยายามอย่างยิ่งที่จะดึงประเทศแอฟริกันเข้ามาอยู่ในค่ายทหารเดียวกันกับตนแต่ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ความสำเร็จเท่าที่ปรากฏก็คือ มีบางประเทศในแอฟริกาที่มีความร่วมมือทางด้านทหารใกล้ชิดกับโซเวียต (เช่น ซอมมาลี อังโกลา และโมแซมบิก) และกับจีนแดง (เช่น แทนซาเนีย เป็นต้น)

ในปัจจุบันประเทศทั้งหลายในแอฟริการ่วมมือกันทางด้านทหารมากกว่าที่จะหันหน้าไปร่วมมือทางทหารกับโลกภายนอก เช่นกลุ่มคาซาลังกา กลุ่มบราซิลชาวิล และกลุ่มองตอง ได้ลงนามในสนธิสัญญาป้องกันทางทหารร่วมกัน โดยถือหลักว่าถ้าประเทศใดประเทศหนึ่งถูกละเมิดก็เปรียบเสมือนประ-

เทศอื่น ๆ ที่ลงนามในสนธิสัญญานี้ถูกรุกรานด้วย และในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1976 อียิปต์ และ ชูดาน ได้ร่วมกับซาอุดีอาระเบียจัดตั้งองค์การป้องกันร่วมกัน (Collective Defence Organization) เพื่อป้องกันการรุกรานอาหรับและอัฟริกาโดยส่วนรวม¹² ประเทศในอัฟริกาที่มีข้อตกลงทางทหารกับโลกภายนอกส่วนใหญ่เป็นประเทศที่เคยตกอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษ (เช่นไนจีเรียกับอังกฤษ) ฝรั่งเศสและสหรัฐอเมริกา (ไลบีเลียกับสหรัฐอเมริกา) มาก่อน ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดได้แก่พวก Francophone states ได้เซ็นสัญญาความร่วมมือทางทหารกับฝรั่งเศสเข้ามาช่วยเหลือในกรณีที่เกิดวิกฤติการณ์ภายในประเทศอย่างร้ายแรงจนไม่อาจควบคุมได้¹³ ดังเช่นประเทศ ชาด ได้เคยขอกำลังทหารจากฝรั่งเศสมาช่วยปราบปรามพวกขบถมุสลิม¹⁴ มีบางครั้งในประเทศที่เคยตกอยู่ภายใต้การปกครองของเมืองแม่กระทำการอันขัดต่อจุดประสงค์ของเมืองแม่ จนกระทั่งมีการบอกยกเลิกสนธิสัญญาทางการทหารที่มีต่อกัน ตัวอย่างเช่น ในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1975 อังกฤษได้ประกาศยกเลิกสนธิสัญญาทางทหารกับประเทศอัฟริกาได้ เนื่องจากรัฐบาลอัฟริกาได้ไม่ยุติการใช้นโยบายกีดกันผิว (Apartheid Policy)¹⁵ สนธิสัญญานี้มีข้อตกลงว่า อังกฤษจะช่วยเหลืออัฟริกาได้ในการสร้างฐานทัพเรือรวมทั้งช่วยป้องกันคุ้มครองเส้นทางเดินเรือขนส่งน้ำมันจากตะวันออกกลางไปยังยุโรป ข้อตกลงทางทหารที่อัฟริกามีกับประเทศที่เคยปกครองตนมาก่อนนั้น ในสายตาของชาวอัฟริกันถือว่าไม่ทำให้อัฟริกาเสียความเป็นกลางแต่อย่างใด ซึ่งเรื่องนี้เป็นที่ถกเถียงกันมากในหมู่นักวิชาการ

ทุกวันนี้ไม่มีประเทศมหาอำนาจใดเอาชนะจิตใจของผู้ส่วนใหญ่ในอัฟริกาในเรื่องวางตัวเป็นกลางได้ ผู้นำอัฟริกันพยายามที่จะจัดสิ่งซึ่งอาจทำให้ความเป็นกลางของตนเสียไป เช่น กองทัพของชนต่างชาติมาตั้งภายในประเทศของตน

¹² องค์การนี้ถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อต่อต้านประเทศลิเบีย ภายใต้การนำของนาย กาดัฟฟี และอาจกล่าวได้ว่า องค์การนี้เกิดขึ้นภายหลังจากที่ประธานาธิบดี นูไมรี แห่งชูดาน ได้รายงานว่ามีการกบฏและทหารรับจ้างของซีเรียได้พยายามล้มล้างรัฐบาลของตน ข้อตกลงขององค์การนี้ ได้ครอบคลุมถึงการรักษาความมั่นคงและความปลอดภัยร่วมกัน เพื่อป้องกันชาติอาหรับและทวีปอัฟริกาโดยส่วนรวม

¹³ *Le Monde*, November 22, 1962; *New York Times*, March 12, 1960.

¹⁴ Thomas A. Mauks, "Chad: The Mysterious War," *Infantry*, 63 (May-June 1973), pp. 28-31.

¹⁵ *The Bangkok Post*, June, 17, 1975, p. 9.

ตั้งแต่ของสมัยอาณานิคมเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ได้ทำให้นโยบายเป็นกลางและความ
เป็นเอกราชของตนไม่สมบูรณ์อย่างแท้จริง ดังนั้นผู้นำในแอฟริกาจึงพยายามที่จะ
ขจัดกองทัพต่างชาติให้หมดไปจากแอฟริกา ตัวอย่างเช่น ในบริเวณแอฟริกาตอน
เหนือผู้นำชาวอัฟริกันได้ตกลงที่จะไม่ให้ผ่านตะวันตกมาใช้ดินแดนของตนเพื่อ
เผชิญหน้ากับฝ่ายคอมมิวนิสต์ซึ่งทำให้ฐานทัพของฝ่ายตะวันตกในประเทศมออค-
โค ตูนิเซีย ที่เมือง ไบเซอร์ท์ (Bizerte) และ อัลจีเรีย ที่เมือง Mers-el-Kebier
ถูกปิดและในกลางปี ค.ศ. 1972 ฐานทัพของชาติตะวันตกไม่ปรากฏให้เห็นอยู่เลย
ในแอฟริกาตอนเหนือ จะมีเหลือปรากฏก็แต่เพียงหน่วยที่ตั้งสื่อสารเล็กๆของสหรัฐ
อเมริกาณ บริเวณเคนนิตรา (Kenitra) (แต่เดิมเป็นที่ท่าชื่อ Lyautey) ใน
ประเทศมออคโคเท่านั้น¹⁶ แม้แต่ฐานทัพต่างชาติ ถ้าหากจะมาตั้งในอาณา
บริเวณซึ่งไม่ใช่ของทวีปแอฟริกา แต่ใกล้เคียงกับประเทศของตนแล้ว ผู้นำของ
ประเทศเหล่านั้นก็มักจะไม่พอใจโดยเฉพาะอย่างยิ่งแล้ว อาณาบริเวณที่ประเทศ
ทั้งหลายยอมรับว่าเป็นเขตสันติภาพผู้ใดจะล่วงละเมิดมิได้ ตัวอย่างเช่น ประเทศ
แทนซาเนีย มาลากาซี และประเทศอื่น ๆ ในแอฟริกา ได้กล่าวประณามการกระทำ
ของสหรัฐอเมริกาที่ตั้งฐานทัพบนเกาะดิเอโก การ์เซีย (Diego Garcia) ในมหา-
สมุทรอินเดีย¹⁷ เพราะขัดต่อมติของสหประชาชาติที่ประกาศในปี ค.ศ. 1971 ว่า
อาณาบริเวณดังกล่าวเป็นเขตสันติภาพ (Zone of Peace)¹⁸ อย่างไรก็ตามความ
คิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ยังแตกต่างกันในระหว่างบรรดาประเทศอัฟริกันด้วยกัน
ดังเช่นหนังสือแมกกาซีนชื่อ Afriscope ได้สนับสนุนการกระทำดังกล่าวของ
สหรัฐอเมริกา โดยให้เหตุผลว่าถ้าชาวอัฟริกันไม่สนับสนุนสหรัฐอเมริกาในเรื่อง
นี้แล้ว อาจทำให้สหรัฐอเมริกาหันหน้าไปหาประเทศที่ปกครองโดยใช้นโยบาย
กีดกันผิวซึ่งมีเขตแดนติดต่อกับชายฝั่งตะวันออกและตอนใต้มากยิ่งขึ้น¹⁹ ซึ่งจะทำ
ให้ปัญหาที่กีดกันผิวในบริเวณแอฟริกาได้ยุติมากยิ่งขึ้น กล่าวได้ว่าแนวโน้มของการมี
กองทัพต่างชาติในทวีปแอฟริกากำลังจะหมดไป ทั้งนี้เนื่องจากได้รับความกดดัน
จากลัทธิชาตินิยม และรวมทั้งนโยบายเป็นกลางของแอฟริกาซึ่งมีส่วนทำให้ฐาน

¹⁶ William H. Lewis, "North Africa and the Power Balance," *Current History*, Vol. 64, No. 377, January, 1973, p. 31.

¹⁷ *Africa Report*, Vol. 19, No. 2, March-April 1974, p. 24.

¹⁸ *Wall Street Journal*, April 4, 1974.

¹⁹ *Afriscope*, April, 1974.

ทัพของชาติตะวันตกต้องถอนตัวออกไปจากแอฟริกา และปิดไปหลายแห่ง เหมือนดังเหตุการณ์ที่ปรากฏในภูมิภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อยู่ในขณะนี้ เช่น ได้มีการถอนฐานทัพต่างชาติออกจากประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย และประเทศไทย เป็นต้น. ในปัจจุบัน กองทัพหรือฐานทัพต่างชาติ ถ้าจะปรากฏในประเทศแอฟริกา แล้วส่วนใหญ่มักจะเป็นประเทศที่อดีตเคยเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส (เช่น กองทัพฝรั่งเศสยังคงปรากฏให้เห็นอยู่ในประเทศ ชาด (Chad) และประเทศมาลากาซี (Malagasy Republic) หรือ มาดากัสการ์ (Madagascar) รวมทั้งมีฐานทัพเรืออยู่ที่เมือง ดิเอโก ซอร์เร่ (Diego Saurez) นอกจากนี้ ยังมีแผนการณ์ที่จะสร้างฐานทัพที่หมู่เกาะโคโมโร (Comoro Islands) ในอนาคตอีกด้วย) และประเทศที่เคยได้รับความช่วยเหลือจากประเทศฝ่ายคอมมิวนิสต์ เช่น มีข่าวยืนยันว่า โซเวียตมีฐานทัพเรือที่เมืองท่า เบอร์เบอรา (Berbera) ในประเทศซอมมาเลีย และวางแผนการณ์ที่จะจัดตั้งฐานทัพที่เมือง คิสบายู (Kismayu) ในประเทศดังกาล่า เป็นต้น

อาจกล่าวได้ว่า ในขณะที่ประเทศส่วนใหญ่ในแอฟริกาพยายามจะจัดกองทัพต่างด้าวออกจากประเทศของตน แต่มีบางประเทศในแอฟริกาเต็มใจ และยินยอมให้ประเทศของตนเป็นฐานทัพของชนต่างชาติ เพื่อเป็นสิ่งแลกเปลี่ยนในการที่ตนได้รับความช่วยเหลือทั้งในด้านการทหารและเศรษฐกิจ และในอนาคต เป็นที่คาดหมายกันว่า แนวโน้มดังกาล่าจะมีลักษณะเพิ่มขึ้นไปพร้อมๆ กับการแผ่ขยายอิทธิพลสูงขึ้นของโลกฝ่ายคอมมิวนิสต์